

Matjaž Pikalo
REKLA SI, DA HOČEŠ

za tebe, po dolgem času

*Beli fant,
ki pišeš,
beli fant,
ki pišeš:
požri kačo,
ki ti je pogledala
iz gobca,
z njenimi
nogami
vred!*

Sporočilo v sanjah avtorju
od Tomaža Šalamuna

Oči morja

Odisejeva vrnitev

Pesem, boginja, o vojni zapoj, na katero sem šel
pred desetimi leti in s katere se naposled
vračam. Žena, o njej ti lahko povem le to,
da je bila strašna in svinčena kot nevihta

na morju. Ali, če hočeš, da je bila divja
in vihrava kakor najina ljubezen. Hvala
bogovom, da sem ostal živ, čeprav sem
na pol mrtev. Zdaj si želim le to, da najdem

živo tudi tebe. Kaj naj ti rečem, ko me boš
vprašala, kje sem bil, in kaj mi boš rekla,
ko te bom vprašal, kje si bila ti? Bova našla
pravi odgovor? Naj poskusim odgovoriti prvi

jaz, ujetnik na samotnem otoku, s katerega ni
rešitve. Vreme je čudno, kar naprej piha kakšen
veter in mi onemogoča vrnitev. Stesal sem
si splav in ga s pečine vrgel v morje, a se ni

obneslo. Nisem metulj, izgubil sem kompas
in veslo. Razjezil sem se in se skregal s samim
seboj. Homer, ki na otoku pod pretvezo,
da pase ovce, piše knjigo, mi je rekel, da me ne

razume in da sem teslo. »Dež nas bo vse razgnal,« je filozofsko komentiral vsakoletno *fešto*. Slepec pravi, da piše takrat, ko mu pride. Jaz pišem takrat, ko sem malo žalosten,

zato sem odklonil povabilo na večerjo, čeprav pridelujejo na otoku najboljši krompir pod soncem. Pred dnevi se je v prvi greben na otoku zaletela jahta. Spal sem v grmovju,

ko se je zgodilo. Trk je bil tako močan, da me je zbudilo. Skočil sem pokonci in se pognal na kraj dogodka. Kapitan je zaspal in preslišal alarm, pravijo, da je bila kriva vodka. Zdaj

tava po otoku, bednik, in razlaga svojo zgodbo vsakemu otroku. S sliko ladje, ki ji je odprlo trebuh, sem se vrnil proti pečini, kjer me je čakalo presenečenje.

Spodaj na morju sem zagledal čoln, pripravljen na izkrcavanje. Skril sem se v votlino in se pritajil. Ni bilo dolgo, ko je prihrumela skupina turistov. Njihov

vodič je rekel, da jim bo v votlini prikazal Odisejev, to je moj boj s Polifemom. Zgrozil

sem se ob misli, da sem postal turistična atrakcija, in se pritisnil k steni. A vodič

se ni dal, popačil je zgodovinska dejstva, kakor se jih je trudil zapisati moj slepi prijatelj Homer, in jih izmaličil do neprepoznavnosti. Samo sprašujem se lahko, od kod v zgodbi aktiv

kmečkih žena, gasilci, minister za obrambo, ki je po vodičevih besedah minister za napad, kar mu štejem za duhovit dovtip, in le od kod je privlekel na dan kolateralno škodo?

Ko bi le vedel, kako je bilo v resnici! Boj s Polifemom ni bil komedija, kakor je skušal prikazati turistični vodič. Enooki je bil potem, ko sem ga oslepil s kolom, resnično

hud. Dolgo je otipaval ovna, pod katerega sem se privezal, da bi ušel iz votline, a me na srečo ni otipal. Poleg tega sem prišel iz bitke poškodovan in z vietnamskim sindromom

kot večina vojakov. Izgubil sem občutek za ljudi in svet, čisto sem prestrašen. Vedi, žena, da se je v meni prebudilo tudi ljubosumje. Naj so bili turisti in njihov vodič še tako

odvratni, sem v njih zagledal možnost,
da bi se lahko rešil z otoka. Pomešal sem se
mednje, ko so množično napadli robide,
s katerimi sem se preživljal, in se skupaj z njimi

vkrcal na čoln. »Polifem!« se je drl vodič,
ko smo se oddaljevali od otoka, in proti pečini
kazal stisnjeno pest, s katero je žugal proti
enookemu velikanu. Videl sem, kako je

z vrha pečine odletel črn krokar, ki je zaman
čakal na mojo smrt, in nejevoljno zakrakal.
Iz votline je prhnila jata netopirjev in se
razpostavila v formacijo v zraku. Na figovcu

je svečano posedal galeb v fraku. Iz dimnika
se je še kadilo, kot da se na mojem ognjišču
ne bi nič zgodilo. Vodič na čolnu je začel
peti, turisti so ubogljivo povzeli njegovo

pesem v tomos duru. Zapel sem tudi sam,
da me ne bi odkrili in razbili kakor kukavičje
jajce. Šlo je počasi, naš čoln je prehitel ribič
s kočo in nam podal steklenico žganja. Pil

sem, kot vsi, kaj naj bi? Morje je postalo
belo, pri srcu mi je bilo iz milje v miljo bolj

veselo. Končno se vračam k ženi, ki sem jo izgubil in katere obraz sem že davno pozabil.

Hic Rhodus, hic salta!

Tu sem, *hic Rhodus, hic salta*, pristal
sem na otoku, »med hilibiliji, barfajterji in
aneksiranimi priženjenci«, mojimi najljubšimi
kristjani, in med artisti, pritepenimi z vseh

vetrov. Eni so se od tod tudi odtepli, kot
razvpiti »odpičeni slikar«, pa kaj, drugi so
gentrificirali njegovo posest, ki jo čuva črna
kača in kjer prikazni v megli blodijo. Krzno

crknjene podgane leži na poti, v prah zbito,
v bajerju ovca vodo pije. Jagenjčka hodita
za njo kakor fant za deklico, da ga odpelje
tja, kamor jo vleče sla. O, otoška kneginja!

S svojim telesom, golim, ogrnjenim v plašč
prečutih noči, si prisedla na prestol in
me strukturirala, da lahko pospravil sem
podstrešje, kjer v tramove nohte sem zasajal

kot osti, dokler mi jih ni zmanjkalo in je bilo
treba naročiti nove. Do takrat pa, živel
svoboda! Ljudi bi bilo treba od časa do časa
pozapreti, da bi vedeli, kaj pomeni svobodno

živeti! Ko bi znal, bi kot bog financ motor zagnal, se stran od grozečih klešč rakovice pognal in se odpeljal v službo. Pred palačo bi parkiral ga na tačko, snel čelado s krilci

ob straneh, ko že obstopile bi me sirene. Vse bi bile zatrapane v mene, brez izjeme, strgale bi mi spodnjice kot poster s stene, čeprav z elastiko imele bi probleme, kot učijo nas

izkušnje. Potem trofejo bi ponesle si k obrazu, vznesene, vonj življenjskih sokov bi jih naredil blažene in potešene. Nazaj v morje, hitro stran zaplavajva! Z jasnega neba so naju napadle

ose, ki letajo nad gladino čisto nizko. Sprejemem boj in jih škropim kot blazen, a ne pomaga. *Kvadrokopter* potone, hip zatem pa že spet vzleti, v kabini sedi

kamikaza in se zlobno reži. Kako naj naju ubranim, v vodi, med plavanjem proti obali, naga? Vidiš, mislil sem že pobegniti, a ne morem, ker moram, moram se boriti.

Eno

eno midva sva eno čeprav sva dva midva jaz in
ti se bogu klanjava drug drugemu služabnika
ko sva ležala pod obokom zvezd me je postalo
strah ker tako hitro letimo skozi vesolje če bi

mogel bi potegnil zasilno zavoro potem bi se
počutil malo bolje ta strah čutijo otroci midva
sonce in burja kamen in mah ladja ob pomolu
pristaja počasi se spuščava proti *feralu* na

morju se val umika valu koliko sveta delavci
brez rokavic razkladajo tovor komaj se jim
umikava zdaj pač ni primeren čas za pogovor
mogoče res ne dišim več kot včasih ne vem

niti ali sem te objel zaradi drugih ali tebe sploh
ne vem da sem te ti veš za vsak svoj dotik in
objem jaz vem le da sva je potrebno samo eno
midva enkrat objeta od večernega sonca

Silba

Vedno znova odhajam in se ponižno vračam,
čeprav se zdi, kot da sem odšel za zmeraj,
zapeljiva čarovnica in očarljiva ciganka,
kraljica veselja. Žalostni odhodi in radostni

prihodi se izmenjujejo kakor dvigovanje in
padanje tokov, morje pa se še kar brezbrizno
valja in se igra z vetrom. Ne vem več, kje sem,
ali sem tukaj ali sem tam, izgubil sem sekstant,

pa mi je vseeno, vem samo, da ne morem
drugam. Prepuščen sem ti na milost in
nemilost, naj se zgodi, kar se mora zgoditi,
lepa otočanka, pripravljen sem na tvojo

prerokbo in svojo zgodbo. Nate mislim brez
prestanka. Vonj po soli me zaščemi v nosu
vsakič, ko stopim na mačjo pot, po kateri se
vzpenjam otovorjen kot tvoj zvesti suženj.

Skok v globoko modrino me spominja na
prazačetek, kot da bi se iz morja ponovno
rodil, zaplaval in stopil na tvoje kopno kot
kak vretenčar pred milijoni let. Pretresen

spoznavam, da si moja mati in ljubica hkrati,
da te ljubim in sovražim. Morda tudi zato
kot mesečen hodim od človeka do človeka
in iščem novo žrtev, zbiram prednaročila

za mrtvo ladjo, da bi nas še enkrat pripeljala
na ljubi otok, čeprav že dolgo ne vozi več.
Težko se ločim od tebe, kakor od te pesmi,
ki jo pišem. Povezana sva z nevidno popkovino,

ki si jo pregriznila, da se ne bi zastrupila, kljub
temu pa si želim, da bi umrla oba. Preden pa
te zapustim, naj še zadnjič preletim sličice,
kakor se menda pokažejo umirajočemu,

ko stopi v predor, v votlino, v kateri bijeta
igro na življenje in smrt Odisej in Polifem.
Bil sem Indijanec in pirat, transvestit in klovn,
muzikant in pevec, priljubljeni voditelj

otroškega festivala in osovraženi *playboy*,
plesalec in plavalec, zidar in kipar,
ki je po naključju izdelal sončno uro. Bil sem
vse in nič, eden med mnogimi, mnog med

enimi. Prerokbo si napisala slehernemu
izmed nas, ne da bi to slutili. Izstrelil sem

puščico, katere let spremljam kot po zaslonu,
upajoč, da bo preletela razdaljo od enega

do drugega pristanišča, od vzhoda do zahoda,
in zadela sonce, ki zahaja v ognjenem plašču.
Odhajam s polnimi žepi semen figovca
in sivke, vesel kakor zastavica na fregati,

okrepljen s spoznanjem, da bom kar naprej
prihajal, da so prihodi in odhodi večni,
kakor sta večni tudi ljubezen in trava,
kot mi vedno znova šepetaš v tihi noči.

Oči morja
Davidu Šalamunu

Ima morje oči? Ima jih. Jaz sem oči
morja. Zakaj je morje slano? Ker toči
solze za mano. Te je bilo strah? Bilo
me je, potem pa ne. Je bolelo? Bolelo

je, potem pa ne. Si se obril? Obril sem
se. Si pokadil cigareto? Sem, poslednjo.
V nanosekundi sem ves čas zaobjel,
z morsko deklico, bodočo ženo, po ostrih

skalah stopal bos. Stiskala sva se k stebrom
in jih objemala, da naju ne bi odnesli valovi,
ki so v stene z juga butali. Žaklje krompirja
sem na hrbtu v pristanišče nosil, da barka na

sosejni otok ga odpelje, kjer huda lakota je
vladala in suša. Glavo sem ovil si z mokro ruto,
srajco odpel. Na barki kapitan je matičar
postal, mornar priča in govorec na poroki.

»Če te v jezik osa piči, usta z žganjem
splakni si pri priči,« barman se je šalil,
mi dal grenki pelin z žolčem piti. V salonu
s svati brcali smo žogo, po mizah rajali,